

Arbetsmarknadsdepartementet
Ref; dnr A2015/1726/IU
103 33 Stockholm

Yttrande över departementspromemoria Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända, Ds 2015:33

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i förslaget att införa en ny lag om mottagande av nyanlända för bosättning. Det finns ett behov av förändring när det gäller kommunernas mottagande av nyanlända som beviljats uppehållstillstånd. Mottagandet är ojämnt fördelat mellan landets kommuner och väntetiderna för många av de nyanlända på att få en kommunplats är för långa. De överenskommelser som idag tecknas mellan länsstyrelserna och kommunerna har på många sätt spelat ut sin roll och behöver förändras.

Hur flyktingmottagandet fungerar beror till stor del på hur väl samarbetet mellan kommunerna och berörda myndigheter fungerar. Länsstyrelsernas samordnande roll i mottagandet av nyanlända är därför mycket betydelsefull. Om en ny lag om mottagande genomförs bör därför länsstyrelsernas roll förstärkas ytterligare och länsstyrelserna bör få ett samordnande ansvar när det gäller fördelningen av mottagandet genom att vara den myndighet som fastställer läns- och kommuntalen.

Synpunkter på de bedömningar och förslag som lämnas i promemorian

4.1 Inledning

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i den beskrivning som ges om dagens överenskommelser. Många av de överenskommelser som finns i Gävleborg stämmer inte överens med hur verkligheten ser ut nu när antalet som bosätter sig på egen hand ökat kraftigt de senaste åren. Tidigare var detta tydligast i större kommuner, men i takt med att asylboenden öppnats på allt fler orter i länet har antalet självbosatta också ökat i flera mindre kommuner.

Ett ökat antal som bosätter sig på egen hand har lett till att allt flera kommuner inte klarar av att ta emot så många anvisade som finns angivna i deras

överenskommelser. Även mottagandet av ensamkommande barn och asylboenden påverkar kommunernas möjligheter. Då de överenskommelser som finns idag är frivilliga och inte är förpliktigande har det medfört att överenskommelserna i många kommuner spelat ut sin roll.

4.2 Mottagandet av nyanlända är ojämnt fördelat

Att många små kommuner tar emot förhållandevis många nyanlända är något Länsstyrelsen Gävleborg kan instämma i och som är tydligt i Gävleborg. De skillnaderna är särskilt tydliga när det gäller mottagandet av anvisade. Vilka kommuner som får tar emot självbosatta styrs till viss del av var Migrationsverkets asylboenden finns. Att på ett bättre sätt, än vad som är fallet idag, kunna styra var Migrationsverkets asylboenden placeras borde därför kunna påverka var personer väljer att bosätta sig på egen hand.

4.3 Mottagandet av nyanlända är otillräckligt

Då mottagandet är otillräckligt och väntetiderna blir långa är det viktigt att integrations- och etableringsinsatser påbörjas redan under asyltiden. Länsstyrelsen Gävleborg förespråkar därför att de myndigheter som har ett ansvar under etableringsperioden också ges ett ansvar att påbörja samarbetet kring individernas etablering redan under asyl- och väntetiden.

4.4 Erfarenheter från försök att öka mottagandet

Det är viktigt att kommunerna kompenseras ekonomiskt för det utökade mottagandet. Länsstyrelsen Gävleborg anser att den prestationsbaserade ersättning som införts inte påverkat kommunernas vilja att öka sitt mottagande av anvisade i den omfattning som behövs. Däremot kan de bidrag länsstyrelserna har att fördela genom de s.k. §37-medlen på ett tydligare sätt stimulera kommunerna till att öka sitt mottagande. Men även dessa medel har i dagsläget en begränsad effekt, då de medel länsstyrelserna har till förfogande inte alls svarar upp mot de behov som finns i kommunerna, när det gäller mer kostsamma insatser som om- och nybyggnationer mm. Länsstyrelsen Gävleborg anser därför att anslaget till de s.k. § 37-medlen bör utökas och att de fördelas ut till varje län, så att varje länsstyrelse på ett enkelt sätt kan ha dessa medel att tillgå i sina samtal med kommunerna om ett utökat mottagande.

4.5 Ett gemensamt ansvar för flyktingmottagandet

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i bedömningen att mottagandet bör fördelas jämnare mellan landets kommuner.

5.1 En ny lag som leder till att alla kommuner tar ansvar

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget att införa en ny lag om mottagande av vissa nyanlända för bosättning och att mottagandet fördelas proportionerligt enligt de kriterier som finns angivna i departementsskrivelsen.

5.2 Lagens målgrupp

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i förslaget.

5.3 Anvisning

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att en anvisning ska innebära att den nyanlände också ska bosätta sig i den aktuella kommunen. Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker därför förslaget att den kommun som anvisas också ska anses vara bosättningskommun.

Länsstyrelsen Gävleborg delar bedömningen att inskrivna vid Migrationsverkets anläggningsboenden och kvotflyktingar bör prioriteras framför nyanlända som bosatt sig på egen hand.

5.4 Sanktioner mot kommunerna bedöms inte nödvändiga

De fördelningstal som kommer att räknas fram kommer att fungera som ett bra underlag i länsstyrelsernas samtal med kommunerna och under förutsättning att fördelningen upplevs som rättvis kommer de flesta kommuner att teckna överenskommelser som motsvarar fördelningstalen. Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i bedömningen att det inte behövs några sanktioner, men det är viktigt att det redan vid införandet av lagen finns en plan för hur sanktioner snabbt kan införas om det visar sig att det uppstår ett behov av att göra det.

5.5 Beslut om anvisning ska inte kunna överklagas

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget.

5.6 Den kommunala självstyrelsen och proportionalitetsprincipen

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i bedömningen.

5.7.1 Lagen kompletterar systemet med frivilliga överenskommelser

Som påpekats under p 5.4 kommer bedömer Länsstyrelsen Gävleborg att de flesta kommuner kommer att anpassa sina överenskommelser till de

fördelningstal som räknas fram. Länsstyrelsen stödjer därför förslaget att nuvarande system med frivilliga överenskommelser ska finnas kvar. I dagens överenskommelser finns ofta också en uppskattning av antalet personer som förväntas bosätta sig själva i kommunen. Detta antal skapar ofta en förvirring när det faktiska antalet inte överensstämmer med det faktiska utfallet. Länsstyrelsen Gävleborg anser därför att de frivilliga överenskommelserna i fortsättningen endast ska ange antalet anvisningsbara platser.

5.7.2 Fördelning genom länstal och kommunal

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i förslaget att det årligen tas fram läns- och kommunal utifrån fastställda kriterier samt att dessa ska kunna revideras under innevarande år om det sker stora förändringar.

Däremot avstyrks förslaget att fördelningstalen ska fastställas av Arbetsförmedlingen. Länsstyrelsen Gävleborg förordar att länstalen tas fram av länsstyrelserna, efter samråd med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Utifrån de länstal som tas fram gemensamt föreslås respektive länsstyrelse fastställa kommunal i det egna länet och att detta med fördel görs efter samråd med länets kommuner. Genom att involvera kommunerna i processen ökar också förutsättningarna för att fördelningen av anvisningar ska kunna ske genom frivillighet.

Detta upplägg påminner också om hur fördelningstalen tas fram när det gäller mottagandet av ensamkommande barn där länsstyrelserna, utifrån Migrationsverkets prognoser, fastställer fördelningstal på läns- och kommunnivå.

5.7.3 Prioritering av anvisningar

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen.

5.7.4 Överenskommelser om mottagande av nyanlända

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget att länsstyrelserna även fortsättningsvis bör träffa överenskommelser med kommunerna. Däremot avstyrker Länsstyrelsen Gävleborg förslaget att kommunalen ska kunna omfördelas mellan kommunerna efter överenskommelser dem emellan. Möjligheterna till omfördelning ska finnas, men Länsstyrelsen Gävleborg anser att denna omfördelning ska fastställas av respektive länsstyrelse, efter samråd med länets kommuner. Som påpekats under p 5.7.2 förordar Länsstyrelsen Gävleborg att kommunalen fastställs av respektive länsstyrelse. En omfördelning mellan kommunerna blir då en del i den processen.

5.7.5 Vissa ersättningar till kommunerna

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget.

5.7.6 Kommunersättningarna bör ses över

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i bedömningen.

6 Ikraftträdande

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget. Det är angeläget att så snart som möjligt skapa nya förutsättningar för nyanländas bosättning, samtidigt som det behövs tid för förberedelser för berörda myndigheter och kommuner. Den tidpunkt för genomförande som föreslås bedöms som tillfredsställande ur bägge dessa aspekter.

7.2 Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i bedömningen att länsstyrelsernas insatser måste intensifieras. Det kommer därför att behövas en resursförstärkning till de egna kostnaderna för ett utökat förhandlingsarbete och samordningsinsatser. En utökning av medel behövs också för att kunna ge ekonomiskt stöd till kommuner. Exempelvis genom de s.k. § 37-medlen, som påtalats under p 4.4.

I detta yttrande har länsråd Veronica Lauritzsen varit beslutande och Robert Larsson, integrationssamordnare, varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Lise Ekenberg, Enheten för samhällsutveckling och samhällsskydd, deltagit.

Veronica Lauritzsen
Länsråd

Robert Larsson
Integrationssamordnare